

Latvian translation of:

Tuberculosis. The disease, its treatment and prevention.

Tuberkuloze

Slimība, tās ārstēšana un profilakse

TB (tuberkuloze) ir infekcijas slimība, kas parasti skar plaušas, kaut arī tā var skart jebkuru organisma daļu.

Pirms 150 gadiem aptuveni vienā no astoņiem nāves gadījumiem AK bija vainojama tuberkuloze, bet 20.gadsimta 80. gados, uzlabojoties mājokļu un uztura kvalitātei, kā arī pateicoties efektīvai ārstēšanai, AK ar to slimoja tikai retais – 1987.gadā tika reģistrēti 5745 gadījumi.

Tomēr tuberkuloze nav pilnībā izskausta. Pēdējo 20 gadu laikā saslimšanas gadījumu skaits AK ar tuberkulozi ir lēnām pieaudzis. Šobrīd apmēram 8000 cilvēku ik gadu saslimst ar tuberkulozi (no tiem aptuveni 65 ir no Ziemeļīrijas).

Ar TB nevar viegli inficēties – ir jāatrodas ciešā un ilgstošā saskarē ar TB slimnieku (tas var notikt, piemēram, dzīvojot vienā mājsaimniecībā) – bet ikvienam ir jābūt informētam par šīs slimības simptomiem, lai varētu iespējami ātrāk uzsākt ārstēšanos.

No TB var izārstēties ar īpašu antibiotiku kursu.

Kā TB izplatās, un vai arī es varu inficēties?

Ar TB vai inficēties tiešā kontaktā ar kādu, kam ir ar TB inficētas plaušas vai kakls. Lai arī TB vīruss izplatās gaisā, kad inficēti cilvēki klepo vai šķauda, ir nepieciešama ilgstoša saskarsme ar inficēto personu, lai arī jūs inficētos ar šo slimību.

Ne visi, kam ir ar TB inficētas plaušas, ir infekcijas nesēji – vairums inficēto cilvēku visai ātri zaudē iespēju inficēt citus – parasti tas notiek pēc apmēram divām nedēļām.

Kaut arī ikviens var inficēties ar TB, dažas cilvēku grupas ir vairāk pakļautas inficēšanās riskam nekā citas.

To starpā ir:

- bērni, kuru vecāku vai vecvecāku izcelsmes valsts ir ar augstu saslimšanas līmeni ar TB – tas attiecas, piemēram, uz daudzām Āzijas, Āfrikas un Austrumeiropas valstīm (jaunākos rādītājus par valstīm ar augstu TB saslimstību varat atrast tīmekļa vietnē:

www.hpa.org.uk/web/HPAweb&HPAwebStandard/HPAweb_C/1195733837507

Arī cilvēki,

- kas ir dzīvojuši vienā mājsaimniecībā vai arī ilgstoši atradušies ciešā kontaktā ar TB slimnieku;
- kas dzīvo neveselīgos apstākļos vai kopā ar daudziem cilvēkiem, piemēram bezpajumtnieki vai tie, kas dzīvo, kur pagadās;
- kas ir ilgu laiku dzīvojuši, strādājuši vai atradušies valstī, kur TB ir bieži izplatīta slimība;
- kas, iespējams, jaunības gados ir bijuši pakļauti TB riskam, kad šī slimība mūsu valstī bija vairāk izplatīta;
- kas ir atradušies cietumā;
- kas nespēj cīnīties pret TB infekciju (imunosupresētas personas – cilvēki ar vāju imūno sistēmu) slimības (piem., HIV) vai ārstēšanās rezultātā;
- kas cieš no narkotiku vai alkohola atkarības;
- kas neēd pietiekami, lai būtu veseli.

Kā es varu zināt, vai man ir TB?

Izplatītākie TB simptomi ir:

- ilgstošs klepus, kas vairāku nedēļu laikā kļūst aizvien smagāks;
- nokrišanās svarā bez jebkāda īpaša iemesla;
- drudzis un nopietna svīšana naktīs;
- pastāvīga un neierasta noguruma sajūta un slikta pašsajūta;
- cilvēks atklepo asinis.

Visi šie simptomi var liecināt arī par citām problēmām, bet ja esat tos pamanījuši un ja esat noraizējies, tad aprunājieties ar savas vietējās ārstu prakses vai slimnīcas ārstu vai medicīnas māsu.

Ja jūs esat ciešā kontaktā ar kādu, kam ir konstatēta TB, un ja pastāv risks, ka jūs varētu būt inficējies, jums piedāvās veikt veselības pārbaudi pie ārsta.

Ja man ir TB, vai es varu izārstēties?

Jā, no TB var ārstēties ar īpašu antibiotiku palīdzību. Uzsākot ārstēšanās kursu, jūs sāksiet justies labāk pēc apmēram divām līdz četrām nedēļām. Bet ārstēšanās kurss ir jāturpina vismaz sešus mēnešus. Ir būtiski svarīgi iziet pilnu ārstēšanās kursu, lietojot antibiotikas, lai izārstētos no TB. Ja jūs to nedarīsiet, infekcija var atgriezties, turklāt formā, kas ir rezistanta pret parasti lietojamajiem medikamentiem, un to ir daudz grūtāk ārstēt. Un jūs varat inficēt arī savus ģimenes locekļus un draugus ar šo daudz smagāko TB paveidu.

Ja TB pareizi neārstē, tā var izraisīt nāvi.

Kā var izvairīties no inficēšanās ar TB?

Vissvarīgākais un efektīvākais veids, kā novērst TB izplatīšanos mūsu valstī, ir iespējami ātrāk konstatēt, vai cilvēkam ir TB, un rūpēties, lai viņš izietu pilnu pareizas ārstēšanas kursu. Jāpārbauda arī tie, kas atrodas ciešā kontaktā ar inficēto personu, lai būtu droši, ka arī viņi nav inficējušies ar TB. Tāpēc ir tik svarīgi būt labi informētam par šo slimību.

Man likās, ka vakcīna novērš iespēju saslimt ar TB?

Ir prettuberkulozes vakcīna (BCG), kuru jau daudzus gadus lieto, lai palīdzētu aizsargāties pret saslimšanu ar TB. BCG visiedarbīgāk aizsargā bērnus no saslimšanas ar nopietnākām TB formām. Tomēr BCG vakcīna ne visos gadījumos pasargā no saslimšanas ar TB, tāpēc jums ir jābūt informētam par TB pazīmēm un simptomiem.

Kam piedāvā BCG vakcīnu?

BCG vakcīnu piedāvā:

- visiem zīdaiņiem un mazuļiem līdz 12 mēnešu vecumam, kuriem kāds no vecākiem vai vecvecākiem ir dzimis valstī, kurā ikgada saslimstības rādītājs ar TB ir 40/100,000 no visiem iedzīvotājiem vai arī augstāks;
- iepriekš nevakcinētiem bērniem līdz 16 gadu vecumam, kuriem kāds no vecākiem vai vecvecākiem ir dzimis valstī, kurā ikgada saslimstības rādītājs ar TB ir 40/100,000 no visiem iedzīvotājiem vai arī augstāks;
- iepriekš nevakcinētiem jaunajiem imigrantiem no valstīm, kurās ir plaši izplatīta saslimšana ar TB;
- iepriekš nevakcinētiem cilvēkiem vecumā no 16 līdz 35 gadiem, kas pārstāv noteiktas arodu grupas, piemēram, veselības aprūpes darbiniekiem un citiem, kam pastāv risks nonākt saskarsmē ar cilvēkiem, kam ir TB;
- cilvēkiem, kas ir atradušies ciešā saskarsmē ar kādu, kam ir konstatēta infekcioza TB.

Es došos uz ārzemēm: vai man jāvakcinējas pret TB?

Ja jūs dodaties ceļojumā, dzīvot vai strādāt uz valsti, kur ir augsta saslimstība ar TB, un plānojat tur palikt ilgāk par vienu mēnesi, ir svarīgi, lai jūs aizsargātos no saslimšanas ar TB. Lūdziet padomu sava ārsta praksē vai slimnīcā.

TB – par ko mēs visbiežāk uztraucamies

Vairums Ziemeļīrijas iedzīvotāju nekad nesatiks ar tuberkulozi slimu cilvēku. Risks saslimt ar TB Ziemeļīrijā ir zems. Tomēr ir svarīgi, lai cilvēki būtu informēti par TB simptomiem, to, kā TB izplatās un kā to ārstē. Ir arī svarīgi, lai cilvēki apzinātos to, cik nopietnas sekas var būt saslimšanai ar TB gan viņiem pašiem, gan viņu ģimenēm.

Sabiedriskais transports un sabiedriskās telpas

Izmantojot sabiedrisko transportu un kārtojot savas ikdienas darīšanas, jūs nepakļaujat sevi pastiprinātam riskam saslimt ar TB.

TB skolās

TB izplatība skolās ir ļoti reta, bet tā var izraisīt nopietnas bažas. Ar TB slimi bērni reti izplata šo slimību. Bērni saslimst ar TB, nonākot saskarsmē ar plaušu tuberkulozi slimiem pieaugušajiem. Ja tiek konstatēts, ka kāds no bērniem ir slims ar TB, tad tiks pārbaudīti visi bērni, lai pārliecinātos, ka neviens cits nav inficēts, un lai atrastu infekcijas avotu. Infekcijas avots parasti ir tuvs ģimenes loceklis vai kāds, kurš dzīvo kopā ar bērnu vienā mājsaimniecībā. Ja tuberkuloze tiek konstatēta kādam no pieaugušajiem skolas darbiniekiem, tad pēc vietējās medicīnas iestādes ieteikuma tiks pārbaudīti visi skolas audzēkņi.

Kāpēc skolās tika apturēta BCG programma, ja palielinās saslimšanas gadījumu skaits ar TB?

TB izplatības īpatnības ir būtiski mainījušās kopš BCG programmas ieviešanas skolās 1953.gadā. Vairs nav pamata vakcinēt bērnus, kam ir ļoti niecīga iespēja saslimt ar TB (tas attiecas uz gandrīz visiem Ziemeļīrijā). Jaunā medicīnas aprūpes politika ir piedāvāt BCG cilvēkiem, kam ir lielāks risks saslimt ar TB, un kas gūs vislielāko labumu no vakcinēšanās iespējami agrākā dzīves posmā, kad vakcīna ir visiedarbīgākā.

Papildus informācija

Papildus informāciju par to, kā aizsargāt sevi, savu ģimeni un draugus pret TB, jūs varat iegūt, aprunājoties ar savu ārstu vai sazinoties ar TB Alert.

TB Alert ir labdarības organizācija, kuras mērķis ir veicināt informētību par TB un cīnīties pret TB visā pasaulē.

TB Alert

22 Tiverton Road
London NW10 3HL
Phone: 0845 456 0995
Email: info@tbalert.org

Jūs varat meklēt informāciju arī tīmekļa vietnēs:

www.dhsspsni.gov.uk/immunisation

www.dh.gov.uk

www.hpa.org.uk

www.immunisation.nhs.uk

www.tbalert.org

Jaunākā informācija par valstīm ar augstu TB saslimstību:

www.hpa.org.uk/web/HPAweb&HPAwebStandard/HPAweb_C/119573383750

Produced by the **Public Health Agency** on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.

02/10